

La lectura, un model d'intervenció a nivell d'escola

Xerrada a càrrec de Montse Castells i Dolo Ramon, mestres de l'Escola d'E.E L'Estel de Vic

L'Escola d'EE L'Estel de Vic dins del Projecte FET – FEM ESCOLA per TOTHOM- assessoren escoles per millorar l'adquisició de la lectura dels seus alumnes.

Fa temps que segueixen les recerques més actuals sobre com aprenen els infants a llegir .

El 28 d'abril van venir a Palafrugell, a la sala d'actes del Centre municipal d'Educació, on s'hi van aplegar els participants dels seminaris de Caps d'Estudis de la comarca i del seminari de mestres d'Educació Especial.

Els objectius d'aquesta xerrada són quatre:

1. analitzar l'estat actual dels coneixements sobre l'aprenentatge de la lectura.
2. conèixer els components que integren la lectura i l'aprenentatge.
3. presentar una proposta d'intervenció en l'àmbit de la lectura a nivell d'escola.
4. presentar proves d'avaluació i materials per a l'ensenyament de la lectura a l'escola.

Parteixen de la següent definició: **Llegir és una activitat cognitiva i psicolingüística** que exigeix l'ús d'una forma (el codi) per obtenir el significat (el missatge que s'ha d'entendre) , dins el context dels objectius del lector (per aprendre, per plaer, per obtenir informació, etc..).

Dins dels components de la lectura , assenyalen **la consciència fonològica** com un aspecte molt rellevant. És l'habilitat de reconèixer, pensar i treballar amb els sons concrets de la llengua parlada. La relació entre consciència fonològica i adquisició de la lectura és una de les més ben establertes per la recerca sobre la matèria. La consciència fonològica es pot ensenyar i aprendre; i ajuda als nens i nenes a aprendre a llegir i escriure.

Un altre component és **el principi alfabètic**, que permet que l'alumne pugui desxifrar independentment un símbol visual amb un so, es a dir, relacionar de forma clara les lletres amb els sons, o dit d'una altra manera descodificar. Per adquirir el principi alfabètic és imprescindible que el nen hagi adquirit un bon nivell de consciència fonològica i tingui un bon reconeixement de les lletres i les correspondències so-grafia.

La denominació ràpida és la capacitat d'anomenar o llegir de forma ràpida una sèrie d'estímul visual. Implica la capacitat que tenen els nen d'accedir de manera fàcil i ràpida a la informació fonològica que s'emmagatzema en la memòria a llarg termini.

La lectura de paraules és un altre component, és el procés de relacionar la representació escrita d'una paraula amb el seu significat. Té un doble sentit, per una banda facilita el desenvolupament de la comprensió, del vocabulari i d'una lectura agradable i per altre representa un aspecte central en l'adquisició de la lectura.

La Fluïdesa és la capacitat de llegir un text amb exactitud, rapidesa i entonació

o prosòdia. Implica la automatització dels processos de descodificació. Hi ha una estreta relació entre fluïdesa i comprensió lectora. La dificultat de llegir de manera fluida limita la capacitat de comprendre. El reconeixement aïllat de les paraules és una condició necessària però no suficient per la fluïdesa lectora. Aquesta es pot desenvolupar si s'ensenya.

La comprensió lectora és defineix com aquell procés d'extreure i construir simultàniament el significat a través de la interacció i la implicació amb el llenguatge escrit. Inclou tres elements: El lector que fa la comprensió; el text que s'ha de comprendre i l'activitat en que la comprensió es desenvolupa.

Estratègies que cal utilitzar per afavorir la comprensió:

1. fer connexions
2. predir i inferir
3. fer preguntes
4. controlar i clarificar
5. resumir i sintetitzar
6. avaluar

El vocabulari es refereix a les paraules que s'han de conèixer per poder-se comunicar de manera efectiva. Es pot distingir entre el vocabulari oral i el vocabulari de lectura: paraules que es reconeixen o s'utilitzen en el llenguatge escrit.

Plantegen que per a l'ensenyament de la lectura cal tenir present dos aspectes:

1. com s'organitzen els diversos components de la lectura tant per estructurar l'ensenyament, com per assegurar-ne el seu aprenentatge. En l'actualitat proposen que caldria tenir presents els següents aspectes o l'hora d'aplicar un bon programa de lectura:
 - el desenvolupament del llenguatge oral
 - la consciència fonològica
 - el principi alfabètic
 - els processos de descodificació de paraules
 - la selecció de textos que els alumnes han de llegir (textos connectat, textos literaris)
 - el desenvolupament del vocabulari
 - la fluïdesa
 - la comprensió
 - com avaluar el progrés
 - tipus d'agrupaments dels alumnes
 - la motivació i el gust per la lectura
2. com s'organitza l'escola o quin model d'intervenció s'utilitza per arribar a tots els alumnes. Cal pensar en un conjunt de materials, processos, procediments i estratègies que, en un conjunt han de potenciar l'aprenentatge de la lectura i l'adquisició d'un bon nivell de comprensió.

Van presentar el programa que l'Escola L'Estel ha elaborat per ensenyar a llegir. Té els següents components:

1. activitats orals
2. materials d'aprenentatge de les lletres
3. context connectats
4. orientacions per l'aplicació

L'assessorament als centres educatius el fonamenten amb:
UN MODEL UNIVERSAL, PREVENTIU I EDUCATIU PER A RESPONDRE A LES NECESSITATS D'APRENENTAGE DE TOTS ELS ALUMNES

Universal: dirigit a tots els alumnes.

Preventiu: que actua el més ràpid possible.

Educatiu: Intenta respondre a les necessitat de suport i ajut dels alumnes, més que només indicar les seves dificultats.

Van presentar-nos l'IDEAL – Indicadors Dinàmics per a l'Èxit en l'Aprenentatge de la Lectura- es un instrument d'avaluació que:

- determina si els alumnes mostren totes les habilitats importants que es necessiten per llegir correctament.
- Ofereix un sistema de control del progrés que avalua el grau d'eficàcia de les intervencions educatives
- S'utilitza com una avaluació de resultats que mesura l'eficàcia del programa educatiu de lectura de l'escola

Per acabar van exposar la RESPOSTA A LA INTERVENCIÓ que ells proposen.

De tot l'exposat voldríem destacar:

- la importància del paper dels pares i d'altres persones relacionades, especialment a l'hora de proporcionar experiències primerenques.
- La importància de la consciència fonològica
- L'anàlisi i la síntesis de sons a 1r. prediuen l'èxit de la lectura a final de curs.
- La identificació de so-grafia, és més productiu que dir el nom de les lletres.
- Els alumnes fins a 2n. de primària s'han de centrar en aprendre a llegir, perquè a partir de 3r. puguin llegir per aprendre!